

Na letní cestě s Klárkou Poutnicí

Moderní americká literatura nabízí příběh mladé pastýřky, která svým osudem připomíná Jóba, Ježíše i Pannu Marii. Báseň o putování vstříc konci může být i naším příběhem.

„Vždycky mě to táhlo ke všemu, co bylo hodno lásky,“ říká v proslulé básni spisovatele Robinsona Jefferse Pastýřka putující k dubnu její hlavní hrdinka Klárka Poutnice. Té větě předchází ještě jedna, která se mi vždy zdála být větou hluboké lidské zkušenosti, a tedy i té biblické. „Musíš mu říci, že veškerá naše bolest vzniká z omezování lásky.“

Písmo svaté je jedním velkým, nekonečným příběhem o putování. Lidé jsou v pohybu. Křížují zemi od severu k jihu, od východu k západu a jsou skoro pořád na cestě. Člověk hledá člověka, společenství jedněch hledá společenství druhých. Hledá se zaslíbená zem i viditelné projevy Boží přítomnosti. Nesejde na tom, jestli se putuje jeden den nebo sedm let. Biblický rozměr života tkví v pohybu a i tehdy, máte-li svůj dům postavený na pevných základech, opouštíte jej – řečeno s Chestertonem – také proto, abyste se do něj mohli vrátit. Prožitky návratů, kdy vás vítají vaši drazí, bývají krásné a jedny z nejsilnějších. Otevřená náruč milovaného, úsměvy dětí, pes vybíhající na zápraží domu, na stole připravené oblíbené jídlo, karafa vody, sklenice vína, čerstvě umletá káva, švestkový koláč. Těšíte se na vůni známého místa, na chvíle ticha a bezpečí, na to, co jste svou prací zbudovali a čemu Bůh žehná.

I přesto zase jednou vyjdete. Půjdete, kam bude třeba, abyste se za pár dní nebo týdnů vrátili, k lidem, domů, k Bohu.

Putování je bolestné

Jeffersova Klárka Poutnice chodí přímořskou Kalifornií proto, že musí. Lidé ji vyhnali. Je jiná. Pastýřka ovcí, krásná dívka, která prožila smutné dětství a nemá nic než své stádo. Kdo mohl, využil její bezbrannosti. Při svém putování drsným krajem od moře k horám a cestičkami ve vřesovištích ztrácí jednu ovečku za druhou. Jsou to její přátelé, o něž se stará, jak nejlépe umí. Neopustí ani tu poslední. Vzpomenete si přitom na Jóba, jenž postupně přišel skoro o všechno, i na Krista, kterého v konečných okamžicích pozemského života opouštěli jeho blízcí.

Jen málokdo je ochotný Klárcu pomoci. Najde se však pár takových, kteří se odváží. Jejich úděl je podobný. Žijí na okraji, vědí, co jsou to ztráty, co tíha života, co neštěstí. Vědí ale také, že radovat se lze i z malíčků. Z toho, že vyšlo slunce, že je krásný den, že Bůh požehná a že je kde spát, co jíst a do čeho se obléct. Všichni ostatní se té mladé ženě, čer-

Biblické pojetí člověka je nutně spjato s putováním, s chůzí odněkud někam a nejlépe s Bohem. Člověk je i v literatuře označován jako poutník nebo poutnice.

Snímek Jozef Sedmák

kající dítě, posmívají. Ať se o sebe postará. Ani nám nikdo nepomohl. Co je nám do druhých...

„Už táhne! Toulavá Klárka z kopců! ... Hele, Klárko, kde máš milého? Pustil tě k vodě, víd, po tom, co se stalo?“ Připomeňte si evangelní slova o tom, jak členové rady i vojáci volali na Ježíše: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe.“ Tuhle zkušenost máme asi všichni. Ale máme i něco jiného. Útěchu Boží milosti, doteky Božích slov i hmatatelnou naději, že i tragický rozměr života má svůj smysl. Ne vždy je to jednoduché a bolest ze ztrát bývá k neunesení.

Pouť nás navrácí k sobě samým

Má osobní zkušenost s těmi, kteří zůstali tváří v tvář oběma totalitám stateční a věrní, mi dává sílu si uvědomit, že Ježíšovo putování Palestínou, od člověka k člověku, od narození ke smrti

a vzkříšení, změnilo celý svět a v živém Slovu nebude u konce nikdy. Bez putování bychom se sice nedostávali do obtížných mravních situací a nemuseli dnes a denně řešit menší či větší problémy, jenže bez pohybu těla a ducha, bez probuzeného života vyznávajícího křesťana, který ve všem, nejen v něčem, nese ke druhým Krista, bychom o sobě nezjistili vůbec nic. Je pozoruhodné, jak senioři a rovněž lidé různých handicapů bývají aktivní a zaměřeni k pomoci druhým. Kolik jsem vyslechl v životě příběhů o Klárce Poutnici? Kolik podobných osudů mužů a žen jsem poznal? Desítky? Stovky? Tisíce?

Je léto. Člověk touží jít ven a nebýt sám. Přírozeň na své cestě něco ztrácí. Iluze, energii, druhé lidi a tu a tam i naději a víru, že bude líp. Přesto se ale na cestu vydá. Zas a znovu. Nesejde na tom, jde-li pěšky, jede na kole, autem, vlakem anebo má sílu

dojít jen k lípě uprostřed návsi, posadit se a dívat se, modlit se a číst. V životě, jak mi říkala jedna moudrá žena, se budeš muset vzdát víc než jen hmotných věcí, které máš rád. A měla pravdu. Putování cestou necestou nás učí přestávat lpět na tom, co je zbytné. Pouť nás navrácí k sobě samým. Ke svému středu a k tomu, kdo je sám tím největším Poutníkem dějinami – Ježíš, Pravda, skrze niž se přichází k Bohu Otcí.

Příběh Klárky Poutnice je pro letní dny jako stvořený. Můžete si ho zasadit do prostředí, které je vám blízké. Mladá žena plná laskavosti, citů a něhy kráčí ke svému konci. Opuštěná, ale ne bez naděje. Jako Panna Maria stojící pod křížem, která o všem, co se jí přihodilo, doma i na cestách, rozvažovala a stala se přímělkyní nás všech putujících.

ZDENĚK A. EMINGER,
teolog

Kdy dospějeme ke svému cíli?

Letní období, plné cest a putování, je vhodnou příležitostí k tomu, abychom si zřetelněji uvědomili, proč Skutky apoštolů označují křesťanskou víru slovem „cesta Páně“ (18,25) nebo prostě jenom „cesta“ (9,2n).

Novozákonní překlady si s tím neví příliš rady a vkládají sem slova „náboženství, nauka, vyznání“. Jakkoli je lze všechna s křesťanstvím spojit, přece jen se tím zastírá něco podstatného.

Metafora cesty slouží k interpretaci lidské existence ve většině náboženství a filozofii. Základem je poznání, že člověk sice existuje přítomen sám sobě a druhým osobám, ale toto jeho „jsem“ má ráz přechodu od „byl jsem“ minulosti k „budu“ budoucnosti. Naše trvání je rozvrženo do následnosti dějů, a právě to je vyjádřeno obrazem putování.

Skutky, které jsem vykonal, a události, které se mi přihodily, jsou výrazem a prostředkem vztahů, které spoluutvářejí mou identitu. A zde se otevírá druhá úroveň metafory, jež si všímá lidského společenství. Život jednotlivce je neopakovatelná část cesty, jejíž celek tvoří dějiny lidstva.

Otázkou je, zda máme trvání jednotlivce a lidského společenství chápat jako prosté bezcílné toulání

nebo můžeme mít za to, že má jeden konečný cíl, který dává každému dílčímu kroku smysl a směr. A právě tady se metafora cesty stává podobenstvím náboženským, neboť vznik rozumné a svobodné lidské bytosti se jeví jako jakési vyjítí od Boha coby počátku, a trvání životní cesty, nakolik má ráz skutků mravně dobrých či zlých, se jeví jako vcházení do téhož Boha coby cíle.

Je nám dáno chodit s Bohem

Také Zjevení představuje vztah mezi člověkem a Bohem obrazem cesty – a to jak u jednotlivce, tak u lidských uskupení, neboť „Bůh si nepřál posvětit a spasit lidi jednotlivě [...], nýbrž chtěl z nich vytvořit lid, který by ho vpravdě uznával a svatě mu sloužil“ (Lumen gentium 9). Vzorem je tu exodus: Hospodin dává Izraeli vyjít z Egypta, doprovází ho při přechodu přes poušť a uvádí ho do zaslíbené země, kde s ním chce přebývat. Počátky lidstva, jeho dějiny i konečný úděl jsou pak vykládány s pomocí této základní zkušenosti: nemá-li být lidská existence bezcílným tuláctvím, nýbrž pouťí do trvalého domova, pak je třeba „chodit s Bohem“, „po Božích cestách“.

Jinak řečeno, člověk má vědomě prožívat své dny ve vztahu k Bohu, poznávat ho a dělat „to, co mu vidí na očích“. Mravní kvalitou svých skutků sdílí nebo odmítá kvality, které jsou vlastní Bohu. Má být dobrý, pravdivý, spravedlivý, milosrdný atd., protože takový je v plném slova smyslu Hospodin, který se při vši své neskonale přesaznosti stal pro svého tvo-

ra vzorem. Pokud tedy člověk následuje tento vzor, je ve společenství s Bohem. Pokud tak nečiní, jde cestou bezbožníků.

Spolu se všemi lidmi spěje člověk k situaci, v níž bude rozpleten labyrint dějin: ke dni, v němž se „široká cesta“ hříšníků definitivně ukáže být slepou uličkou, zatímco „úzká cesta“ (Mt 7,13-14) těch, kdo věří v Hospodina a jeho Pomazaného, dospěje tam, kde je jedinou směrdatnou skutečností Pán Bůh.

Bez kříže není vzkříšení

Z křesťanského hlediska je rozhodující to, že cestou Boží je Ježíš Kristus (Jan 14,6). Skrze něho Bůh přichází k nám, stává se naším souputníkem, vytváří si ke každému z nás jedinečný bohodivský vztah, projevuje nám lásku až do krajnosti. Právě skrze Krista i my přicházíme k Bohu. Jsme-li s ním jednoho Ducha, pak milujeme Boha Otce a dospěli jsme ke svému cíli.

Od okamžiku, kdy jsme skrze obrácení vstoupili na cestu plnosti Boží, již je Kristus, už kráčíme od milosti k milosti (Jan 1,16): „Když jste přijali Krista Ježíše jako Pána, pak v něm také chodte“ (Kol 2,6). Dospěli jsme do Boha, do plnosti Bytí, které prodlužuje pouť naší smrtelné existence v nekonečný příběh lásky. „V něm žijeme, pohybujeme se, jsme“ (Sk 17,28) – s úžasem a vděčností můžeme stále hlouběji pronikat do nitra Nejsvětější Trojice.

Budiz ale jasně řečeno, že cesta do „absolutní budoucnosti“ Boží se otevírá v Ježíši ukřižovaném,

který se za nás vydal tak dokonale, že už sám neměl žádnou lidskou naději a žádnou budoucnost, dokud mu ji Otec neotevřel vzkříšením z mrtvých. To, co z nás činí křesťany, vyjádřil sv. Pavel tím, že se vůči jiným podobám religiozity vymezil slovy: „My však kážeme Krista ukřižovaného“ (1 Kor 1,23). Jistě, bez víry v Ježíšovo vzkříšení by byly pašije jenom příběhem o definitivní marnosti náboženských nadějí (Lk 24,13nn). Nikdo se však s Ježíšem nesetká v triumfu vzkříšení, pokud nepřijme jeho výzvu „sám sebe zmařit“ (Flp 2,7) a jít za ním.

Cesta pokání a obnovy

Putující církve je proto sama sebou a spěje k Bohu jen tehdy, pokud za svým Pánem „jde trvale cestou pokání a obnovy“ (Lumen gentium 48). Musí stále usilovat o svou vnitřní očistu, která potom nutně dochází výrazu ve snaze o to, aby byly vnější formy jejího vystupování a působení pořádány tak, že budou co nejpravdivějším a nejzřetelnějším výrazem Božího vztahu ke světu.

Papež František ostatně uvedl něco podobného, když vyzval všechny místní církve k pastorační a misijní konverzi, jež vyžaduje, abychom „odvážně a tvořivě promýšleli cíle, struktury, styl i evangelizační metody svých společenství“ (Evangelii gaudium 33).

Také tato cesta je nyní před námi, také o ní máme uvažovat.

VOJTĚCH NOVOTNÝ,
vyučující na KTF UK